

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Π.3.2.1 Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες,
σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε
30 διδακτικές ώρες ανά τάξη

Αρχαία Ελληνική Γραμματεία Γ΄ Γυμνασίου

Θεματική ενότητα:

**Ανθολόγιο Φιλοσοφικών Κειμένων, Κεφάλαιο 2ο,
Ενότητα 2η: Η ρητορική τέχνη και η δύναμη του λόγου**

Τίτλος:

«Λόγος δυνάστης μέγας»

ΚΑΛΛΙΟΠΗ ΛΑΖΑΡΙΔΟΥ

**ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

Θεσσαλονίκη 2014

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι. Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.1. Εκπαιδευτικά σενάκια και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνοι υπο-ομάδας εργασίας αρχαίας ελληνικής γλώσσας δευτεροβάθμιας: Λάμπρος Πόλκας,

Κοσμάς Τουλούμης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμασούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101, Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

A. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Λόγος δυνάστης μέγας

Δημιουργός

Καλλιόπη Λαζαρίδου

Διδακτικό αντικείμενο

Αρχαία Ελληνική Γραμματεία

(Προτεινόμενη) Τάξη

Γ΄ Γυμνασίου

Χρονολογία

Μάρτιος 2014

Διδακτική/ θεματική ενότητα

Ανθολόγιο Φιλοσοφικών Κειμένων, Κεφάλαιο 2ο, Ενότητα 2η: Η ρητορική τέχνη και η δύναμη του λόγου

Διαθεματικό

–

Χρονική διάρκεια

5 διδακτικές ώρες

Χώρος

I. Φυσικός χώρος:

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας, εργαστήριο πληροφορικής, αίθουσα πολλαπλών χρήσεων.

II. Εικονικός χώρος: Εικονική τάξη (Εκπαιδευτική πλατφόρμα [Edmodo](#) ή Ηλεκτρονική τάξη του Πανελληνίου Σχολικού Δικτύου).

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Η βασικότερη προϋπόθεση για τον εκπαιδευτικό είναι να αποποιηθεί τον ρόλο της αυθεντίας και του μεταδότη γνώσεων και να επιτρέψει στους μαθητές να οδηγηθούν

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

στη γνώση μέσα από την υλοποίηση δομημένων και ημιδομημένων δραστηριοτήτων. Επίσης, χρειάζεται να γνωρίζει τη λειτουργία κάποιων ψηφιακών εργαλείων (προγράμματα για δημιουργία εννοιολογικού χάρτη, παρουσίασης και δημιουργίας κόμικ). Τέλος, κρίνεται απαραίτητο τόσο ο εκπαιδευτικός όσο και οι μαθητές να είναι εξοικειωμένοι με ομαδοσυνεργατικές πρακτικές. Για εξοικονόμηση χρόνου καλό θα ήταν να αξιοποιηθούν ήδη υπάρχουσες ομάδες. Σε επίπεδο υποδομών κάποιες ώρες απαιτούν μόνο εξοπλισμό προβολής, ενώ τις υπόλοιπες απαιτείται χρήση του εργαστηρίου πληροφορικής ή φορητών υπολογιστών των μαθητών, εφόσον υπάρχει σχετική δυνατότητα.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο αποτελεί πρόταση διδασκαλίας.

Το σενάριο στηρίζεται

—

Το σενάριο αντλεί

—

B. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ / ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Με αφορμή τον τίτλο του κειμένου («ο λόγος δυνάστης μέγας εστίν») και ένα σύντομο βίντεο οι μαθητές καλούνται να χαρτογραφήσουν τις ποικίλες δυνατότητες έκφρασης γλωσσικών πράξεων (speech act). Εμπλουτίζουν τον συγκεκριμένο κατάλογο με τη μελέτη επιλεγμένων αποσπασμάτων από διδαγμένα κείμενα Αρχαίας Ελληνικής Γραμματείας και διερευνούν τους παράγοντες που καθιστούν τον λόγο παράκληση, παράπονο, ενθάρρυνση, επίπληξη, ύβρι, προσβολή, γοητεία, ικεσία, απειλή, όρκο, εξαπάτηση, ευχή, έπαινο κλπ. Στη συνέχεια, αντλώντας από το περιεχόμενο της συγκεκριμένης ενότητας του σχολικού βιβλίου συνδέουν τα συμπεράσματά τους με τους προβληματισμούς που έθεσε η φιλοσοφία, με τη διδασκαλία των σοφιστών, με την επίδραση που άσκησαν στο έργο του Ευριπίδη και

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

με τις έννοιες «ρητορική» και «πειθώ». Τέλος, συνθέτουν μια δική τους ιστορία που αναδεικνύει τη δύναμη του λόγου και την αποδίδουν με τη μορφή ψηφιακού κόμικ.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Το [Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής](#) στο λήμμα «λόγος» δίνει δεκαπέντε διαφορετικούς ορισμούς και πολλούς υπο-ορισμούς. Η πολυσημία της λέξης αλλά και ο μεγάλος αριθμός ομόρριζων λέξεων δείχνει αφενός τις πολλαπλές εκφάνσεις της έννοιας, και αφετέρου τη σημαντική θέση που κατέχει ο λόγος στις ανθρώπινες κοινωνίες. Κάθε κοινωνία ανεξάρτητα από το επίπεδο πολιτισμού της από πολύ νωρίς αναγνώρισε τη δύναμη του λόγου, προσδίδοντάς του όχι μόνο την απλή δυνατότητα μετάδοσης πληροφοριών αλλά και την τέλεση λεκτικών πράξεων (όρκος, γάμος, αθώωση κατηγορούμενου, αναγόρευση διδάκτορα κλπ). Όλες αυτές οι πράξεις προϋποθέτουν κάποια κοινωνική σύμβαση, καθώς αποκτούν νόημα, όταν λέγονται από άτομα με συγκεκριμένες αρμοδιότητες και σε πολύ καθορισμένες περιστάσεις που προσλαμβάνονται ως τελετουργία από τα μέλη μιας συγκεκριμένης κοινότητας (Μαρμαρίδου). Εκτός όμως από τις παραπάνω διακηρυκτικές λεκτικές πράξεις (σύμφωνα με την κατάταξη του Searle 1969), έχει υποστηριχτεί ότι στο πλαίσιο της κοινωνικής αλληλεπίδρασης ο άνθρωπος κατά την παραγωγή λόγου συχνά επιτελεί ταυτόχρονα κάποια ενέργεια, η οποία μπορεί να είναι υπόσχεση, επιβράβευση, επίπληξη, προσευχή, παράκληση, ενθάρρυνση κ.λπ., ανάλογα με την πρόθεση του ομιλητή και επιδρά συνειδητά ή ασυνείδητα στον δέκτη (Austin 1962). Η θεωρία των λεκτικών πράξεων έδωσε νέα ώθηση στη σύγχρονη Γλωσσολογία και αποτελεί αντικείμενο της Πραγματολογίας, η οποία συσχετίζει το εκφώνημα με την περίσταση στην οποία χρησιμοποιείται και εξετάζει τη γλώσσα ως πράξη που επιτελείται από κάποιον ομιλητή και επηρεάζει τους συνομιλητές (Χατζησαββίδης & Χατζησαββίδου 2012: 169).

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Ο αρχαίος ελληνικός κόσμος ήδη στα μυκηναϊκά χρόνια αναγνωρίζει την αδιαμφισβήτητη κυριαρχία του λόγου και για το λόγο αυτό επιφυλάσσει εξέχουσα θέση στους αοιδούς για το εξαιρετικό, «θεικό» τους ταλέντο στη χρήση του λόγου. Ωστόσο, η συστηματική διδασκαλία για την αξιοποίηση των δυνατοτήτων και της επιρροής του λόγου ξεκινά με τους σοφιστές και ανοίγει τον δρόμο για έναν ολόκληρο κλάδο της διανόησης, τη ρητορική (Lesky 1988).

Στο πλαίσιο, λοιπόν, του σεναρίου οι μαθητές, αξιοποιώντας τις προσωπικές τους εμπειρίες ως πομποί και ως δέκτες λόγου, αναγνωρίζουν τις ποικίλες πράξεις του και αποκωδικοποιούν τα στοιχεία που του παρέχουν αυτή τη δυνατότητα. Παράλληλα, συνδέουν την εμπειρική γνώση τους με το φιλοσοφικό στοχασμό. Αυτή η μαθησιακή δραστηριότητα παρακινεί τους μαθητές να προσεγγίσουν κριτικά συγκεκριμένο υλικό, να γίνουν οι ίδιοι παραγωγοί της γνώσης και να εκφραστούν πολυτροπικά, σύμφωνα με τις [Αρχές της Μάθησης Μέσω Σχεδιασμού](#) (Kalantzis & Cope 2008). Στην πορεία αυτή κάθε μαθητής αλληλεπιδρά, συνεργάζεται και λαμβάνει ανατροφοδότηση από τους συμμαθητές του σε μια προσπάθεια κατάκτησης ανώτερου μαθησιακού επιπέδου ([«ζώνη επικείμενης ανάπτυξης»](#)). Παράλληλα, ο καθηγητής αναλαμβάνει ρόλο συμβούλου και εμπνευστή, καθώς υποστηρίζει τον μαθητή στην προσπάθειά του. Έτσι, η μάθηση προσεγγίζεται μέσα από την οπτική του κοινωνικού εποικοδομισμού (Foulin & Mouchon 2001, Vygotsky 2008).

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις πρότυπα, στάσεις ζωής

Επιδιώκεται οι μαθητές /μαθήτριες:

- Να αντιληφθούν την καθημερινή εμπειρία ως κινητήριο μοχλό για τον φιλοσοφικό στοχασμό.
- Να προβληματιστούν γύρω από την έννοια της καινοτομίας και της ρήξης με την παράδοση.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

- Να εντοπίσουν στοιχεία διαχρονικότητας στα έργα της αρχαίας ελληνικής γραμματείας.
- Να συζητήσουν για την επίδραση της παιδείας στο έργο ενός καλλιτέχνη.

Γνώσεις για τη γλώσσα

Επιδιώκεται οι μαθητές / μαθήτριες:

- Να προσδιορίσουν τη δύναμη του λόγου και τα στοιχεία που την καθορίζουν.
- Να αντιληφθούν τη σημασία της πειθούς στη διαμόρφωση της ανθρώπινης γνώμης, της ηθικής και της πολιτικής.
- Να εκτιμήσουν τη συμβολή των σοφιστών στην καλλιέργεια και τη διδασκαλία της γλώσσας και του πειστικού επιχειρήματος.
- Να εντοπίσουν τα χαρακτηριστικά ενός φιλοσοφικού κειμένου.
- Να γνωρίσουν τα κόμικς ως κειμενικό είδος με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά.

Γραμματισμοί

Επιδιώκεται οι μαθητές / μαθήτριες:

- Να αναπτύξουν δεξιότητες επικοινωνίας, επιχειρηματολογίας και συνεργασίας.
- Να διατυπώσουν ορθό, σαφή και περιεκτικό λόγο, κατάλληλο για συγκεκριμένη περίπτωση.
- Να ασκηθούν στη δημιουργική αξιοποίηση ψηφιακών πηγών και στην κατάκτηση της προσωπικής γνώσης.
- Να συνεργαστούν και να συνδημιουργήσουν με τη χρήση κατάλληλων λογισμικών.
- Να εκφραστούν πολυτροπικά.
- Να εξοικειωθούν με την αυτοαξιολόγηση και την αξιολόγηση των εργασιών των συμμαθητών τους.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Διδακτικές πρακτικές

Επιλέγονται οι ομάδες εργασίας, ώστε οι μαθητές να αλληλεπιδράσουν, να δεχτούν και να δώσουν ανατροφοδότηση και να αναπτύξουν δεξιότητες επικοινωνίας και συνεργασίας, ενώ μέσα από τη συζήτηση ασκούνται στην επιχειρηματολογία και στην αξιολόγηση. Οι μαθητές ακολουθούν οδηγίες γραπτές ή/και προφορικές, και παράλληλα ενθαρρύνονται στη διαμόρφωση του δικού τους τρόπου έκφρασης. Αξιοποιούν ψηφιακούς πόρους, αναζητούν πληροφορίες και οικοδομούν σταδιακά τη δική τους γνώση και στάση απέναντι στον κόσμο. Επιπλέον, με την ανάκληση προηγούμενης γνώσης προχωρούν πιο ομαλά στην οικοδόμηση του νέου γνωστικού σχήματος.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Ο τίτλος που δόθηκε στο κείμενο από τους συγγραφείς του σχολικού εγχειριδίου αποτελεί την αφορμή του σεναρίου, καθώς λειτουργεί ως γρίφος. Οι μαθητές καλούνται να ερμηνεύσουν το νόημα της φράσης «Ο λόγος δυνάστης μέγας έστιν», χωρίς να έχουν διαβάσει το κείμενο και χωρίς να έχει προηγηθεί οποιαδήποτε εισαγωγική ενημέρωση για το έργο των σοφιστών. Προσπαθούν, δηλαδή, να προσδιορίσουν την έννοια του λόγου και να προσπαθήσουν να εξηγήσουν, γιατί είναι δυνάστης μέγας.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Στην πορεία της διδακτικής πρότασης αξιοποιείται η [2η ενότητα](#) από το κεφάλαιο «Σοφιστές και σοφιστική κίνηση» του Ανθολόγιου Φιλοσοφικών Κειμένων της Γ΄ Γυμνασίου. Επίσης, μέρος της στοχοθεσίας του σεναρίου ανταποκρίνεται στους διδακτικούς στόχους που αναφέρονται στο [Βιβλίο εκπαιδευτικού](#) (σελ. 32) σχετικά με τη διδασκαλία της συγκεκριμένης ενότητας.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Η χρήση των Νέων Τεχνολογιών κρίνεται απαραίτητη κατά την υλοποίηση των δραστηριοτήτων, γιατί οι μαθητές στην αρχή επεξεργάζονται οπτικοακουστικό υλικό, ενώ στο τέλος καλούνται να εκφραστούν πολυτροπικά με τη χρήση ψηφιακών εργαλείων. Επιπλέον, η αξιοποίηση των ΤΠΕ παρέχει τη δυνατότητα γρήγορης πρόσβασης σε πηγές με παράλληλη εξοικονόμηση πόρων και ενέργειας σε αντίθεση με τις φωτοτυπίες. Τέλος, η εξοικείωση με εικονικά μαθησιακά περιβάλλοντα μνει σταδιακά τους μαθητές σε μια διαδικασία αναζήτησης και δημιουργίας της γνώσης έξω από τα στεγανά της παραδοσιακής σχολικής αίθουσας.

Κείμενα

Κείμενα σχολικών εγχειριδίων

Ανθολόγιο Φιλοσοφικών Κειμένων Γ΄ Γυμνασίου, Κεφάλαιο 2, Ενότητα 2η:

[Η ρητορική τέχνη και η δύναμη του λόγου](#)

Ομήρου Οδύσσεια: [α 280-339](#), [α 384-400](#), [ε 497-504](#), [ζ 185-224](#), [ι 582-584](#), [ι 585-595](#)

Ομήρου Ιλιάδα: [Α, 17-22](#), [Α 226-245](#), [Ζ 475-481](#), [Ι 308-429](#), [Π 844-854](#), [Ω 726, 746](#)

Ευριπίδη Ελένη: [105-132](#), [1101-1137](#), [1202-1219](#), [1315-1397](#)

Κείμενα εκτός σχολικών εγχειριδίων

[Αριστοτέλης, Ρητορική 1358a36-1359a29](#) [Στο Aristotle. XXII. *The "Art" of Rhetoric*. J.H. Freese (1926). Loeb Classical Library. Cambridge, MA: Harvard University Press. Λονδίνο: William Heinemann Ltd. Ανάτυπο 1967]. [Μτφρ. Δ. Λυπουρλής. 2002. *Αριστοτέλης. Ρητορική Βιβλίο Πρώτο*. Εισαγωγή, μετάφραση, σχόλια. Θεσσαλονίκη: Ζήτρος]. [Μτφρ. Η.Φ. Ηλιού. 1984. *Η Ρητορική του Αριστοτέλη*. Αθήνα: Κέδρος].

[Ρητορεία και ρητορική](#) [πηγή: Αρχαία Ελληνική Γραμματολογία. Αρχαιογνωσία και Αρχαιολογία στη Μέση Εκπαίδευση. Ψηφίδες για την Ελληνική Γλώσσα. Κακριδής Φ.].

[«Οι κώδικες των κόμικς»](#)

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Υποστηρικτικό / εκπαιδευτικό υλικό

Βίντεο

[Η δύναμη των λέξεων](#) [πηγή: Dialymotion: διεθνής κατάλογος βίντεο. Διάρκεια: 01΄. 47΄΄. Δημοσιεύτηκε στις 17/11/2011].

Ιστοσελίδες

[Βικιπαίδεια](#) [Ελεύθερη Διαδικτυακή Εγκυκλοπαίδεια].

[Σοφιστές](#) [πηγή: Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού].

[Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα](#) [Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας].

[Ψηφιακό σχολείο](#)

[Toondoo](#) [Ελεύθερο λογισμικό δημιουργίας κόμικς].

[Cmap](#) [Ελεύθερο λογισμικό δημιουργίας εννοιολογικών χαρτών].

Διδακτική πορεία / στάδια /φάσεις

Α΄ φάση (2-3 ώρες στο εργαστήριο πληροφορικής)

Μετά τη συζήτηση γύρω από τον τίτλο της ενότητας ξεκινά η πρώτη φάση της συγκεκριμένης δραστηριότητας με την προβολή του σύντομου βίντεο [«Η δύναμη των λέξεων»](#). Ακολουθεί συζήτηση στην ολομέλεια σχετικά με το περιεχόμενό του και το μήνυμα που αντλούν οι μαθητές από αυτό, ενώ παράλληλα προσπαθούν να το συνδέσουν με τον τίτλο του βιβλίου. Οι μαθητές στη συνέχεια χωρισμένοι σε τέσσερις ομάδες και με τη βοήθεια του [λου φύλλου εργασίας](#) (διαφορετικό για κάθε ομάδα) επιχειρούν να αποτυπώσουν σε έναν εννοιολογικό χάρτη τις ποικίλες μορφές που μπορεί να πάρει ο λόγος στην καθημερινή του χρήση. Αρχικά συμπληρώνουν το χάρτη αυθόρμητα (άσκηση 1) και αμέσως μετά τον εμπλουτίζουν με βάση επιλεγμένα αποσπάσματα από διδαγμένα κείμενα της αρχαίας ελληνικής γραμματείας (Οδύσσεια, Ιλιάδα, Ελένη) (άσκηση 2), εντοπίζοντας παράλληλα τα στοιχεία που διαμορφώνουν κάθε φορά τη συγκεκριμένη λεκτική πράξη. Με την άσκηση 3 εστιάζουν στις απόψεις του Γοργία, αναφορικά με τη δύναμη του λόγου, που αναφέρονται στην ενότητα του

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

σχολικού βιβλίου. Στη φάση αυτή γίνεται η πρώτη παρουσίαση και συζήτηση γύρω από τα συμπεράσματα των μαθητών.

Στη συνέχεια κάθε ομάδα αναλαμβάνει διαφορετική αποστολή: [η πρώτη](#) διερευνά τα χαρακτηριστικά και το αντικείμενο της φιλοσοφίας και προσπαθεί να εξηγήσει, γιατί ο λόγος συνιστά περιεχόμενο ενός φιλοσοφικού κειμένου. Η [δεύτερη](#) ομάδα ασχολείται με τους σοφιστές και επιχειρεί να αναδείξει τη συμβολή τους στην καλλιέργεια του λόγου, [η τρίτη](#) αναζητά στην «Ελένη» του Ευριπίδη την επιρροή που άσκησαν οι σοφιστές στο έργο του τραγικού αναφορικά με τη δύναμη του λόγου, ενώ [η τέταρτη](#) καλείται να εξηγήσει τις έννοιες «ρητορική» και «πειθώ» και να εντοπίσει τομείς της σύγχρονης δραστηριότητας όπου βρίσκουν εφαρμογή αυτές οι έννοιες. Κάθε ομάδα ανατρέχει σε δοσμένες πηγές για την άντληση υλικού και στη συνέχεια ετοιμάζει μια σύντομη παρουσίαση με τα συμπεράσματά που προέκυψαν από τη μελέτη τους.

Στο τέλος κάθε παρουσίασης οι υπόλοιπες ομάδες αξιολογούν την εργασία που παρακολούθησαν, με κριτήριο τη μετάδοση συγκεκριμένης και κατανοητής πληροφορίας. Η αξιολόγηση κάθε μαθητή από τον διδάσκοντα σε αυτό το στάδιο γίνεται με κριτήριο την ενεργή παρουσία του στην ομάδα αλλά και στην ολομέλεια, ενώ κάθε ομάδα κρίνεται με βάση τη συνάφεια, τη σαφήνεια και την πρωτοτυπία των εργασιών της.

Β' φάση (2 ώρες στο εργαστήριο πληροφορικής)

Οι ομάδες αναδιαμορφώνονται έτσι, ώστε σε κάθε καινούρια ομάδα να υπάρχει τουλάχιστον ένα μέλος από κάθε προηγούμενη. Αφού γίνει μία σύντομη συζήτηση στην ολομέλεια σχετικά με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του κόμικ, ακολουθούν τις οδηγίες του [2ου φύλλου εργασίας](#), που είναι κοινό για όλους. Στη φάση αυτή οι μαθητές καλούνται να δημιουργήσουν ένα δικό τους κόμικ με μια σύντομη ιστορία που θα αναδεικνύει τη δύναμη του λόγου. Οι εργασίες θα παρουσιαστούν στην ολομέλεια και θα αξιολογηθούν από τους συμμαθητές και τον διδάσκοντα με κριτήριο τη μετάδοση σχετικού νοήματος. Τέλος, θα ακολουθήσει συζήτηση και

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

αναστοχασμός σχετικά με τις εμπειρίες που αποκόμισαν οι μαθητές από τη συγκεκριμένη δραστηριότητα.

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΣΤ. ΦΥΛΛΟ/Α ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Φύλλο εργασίας 1^ο

Ομάδα Α

1. Στο αρχικό βίντεο οι λέξεις που είναι γραμμένες πάνω στο χαρτόνι εκφράζουν παράκληση, εκφράζουν δηλαδή μια λεκτική ενέργεια. Σε έναν εννοιολογικό χάρτη προσπαθήστε να παρουσιάσετε όσο το δυνατόν περισσότερες λεκτικές ενέργειες μπορείτε να σκεφτείτε. Εάν δεν γνωρίζετε κάποιο λογισμικό εννοιολογικού χάρτη μπορείτε να χρησιμοποιήσετε το [text2mindmap](http://text2mindmap.com).

2. Μελετήστε τα παρακάτω αποσπάσματα από κείμενα αρχαίας ελληνικής γραμματείας που έχετε διδαχτεί. Ποιες λεκτικές ενέργειες εντοπίζετε; Με την απάντησή σας εμπλουτίστε τον εννοιολογικό χάρτη της προηγούμενης άσκησης. Προσπαθήστε, επίσης να εντοπίσετε τα στοιχεία του λόγου που βοηθούν, ώστε να εκφραστεί η αντίστοιχη λεκτική ενέργεια. Κρατήστε σημειώσεις, τις οποίες θα αξιοποιήσετε στην τελευταία άσκηση.

- Ομήρου Οδύσσεια: [α 280-339](#),
- Ομήρου Ιλιάδα: [Α, 17-22](#)
- Ευριπίδη Ελένη: [105-132](#), [1315-1397](#)

3. Μελετήστε την ενότητα «[Ο λόγος δυνάστης μέγας εστίν](#)» του σχολικού βιβλίου (σελ. 42). Ποια άποψη εκφράζει ο Γοργίας για τον λόγο και πώς συνδέει αυτήν την άποψη με τον μύθο της Ελένης; Ποιες είναι οι δικές σας απόψεις για τη δύναμη του λόγου; Κρατήστε σημειώσεις με τα συμπεράσματά σας.

4. Τα κείμενα του Ομήρου και του Ευριπίδη είναι λογοτεχνικά, ενώ το κείμενο του Γοργία είναι φιλοσοφικό. Ξεφυλλίστε το Ανθολόγιο Φιλοσοφικών Κειμένων και διαβάστε και άλλα φιλοσοφικά κείμενα. Ποια βασική διαφορά εντοπίζετε ανάμεσα στη λογοτεχνία και τη φιλοσοφία; Κρατήστε σημειώσεις.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

5. Αξιοποιώντας την εισαγωγή του σχολικού βιβλίου (σελ. 8-10) και τις πληροφορίες από τη [Βικιπαίδεια](#) προσπαθήστε να εξηγήσετε, γιατί ένας φιλόσοφος ασχολείται με ζητήματα σχετικά με τον λόγο. Κρατήστε σημειώσεις.

6. Αξιοποιείτε ένα λογισμικό παρουσίασης και καταγράψτε τα συμπεράσματά σας από τις ασκήσεις 1-5. Ετοιμαστείτε να τα παρουσιάσετε στους συμμαθητές σας.

Ομάδα Β

1. Στο αρχικό βίντεο οι λέξεις που είναι γραμμένες πάνω στο χαρτόνι εκφράζουν παράκληση, εκφράζουν δηλαδή μια λεκτική ενέργεια. Σε έναν εννοιολογικό χάρτη προσπαθήστε να παρουσιάσετε όσο το δυνατόν περισσότερες λεκτικές ενέργειες μπορείτε να σκεφτείτε. Εάν δεν γνωρίζετε κάποιο λογισμικό εννοιολογικού χάρτη μπορείτε να χρησιμοποιήσετε το [text2mindmap](#)

2. Μελετήστε τα παρακάτω αποσπάσματα από κείμενα αρχαίας ελληνικής γραμματείας που έχετε διδαχτεί. Ποιες λεκτικές ενέργειες εντοπίζετε; Με την απάντησή σας εμπλουτίστε τον εννοιολογικό χάρτη της προηγούμενης άσκησης. Προσπαθήστε, επίσης να εντοπίσετε τα στοιχεία του λόγου που βοηθούν, ώστε να εκφραστεί η αντίστοιχη λεκτική ενέργεια. Κρατήστε σημειώσεις, τις οποίες θα αξιολογήσετε στην τελευταία άσκηση.

- Ομήρου Οδύσσεια: [α 384-400](#)
- Ομήρου Ιλιάδα: [Α 226-245](#), [Π 844-854](#)
- Ευριπίδη Ελένη: [1101-1137](#)

3. Μελετήστε την ενότητα «[Ο λόγος δυνάστης μέγας εστίν](#)» του σχολικού βιβλίου (σελ. 42). Ποια άποψη εκφράζει ο Γοργίας για τον λόγο και πώς συνδέει αυτήν την άποψη με τον μύθο της Ελένης; Ποιες είναι οι δικές σας απόψεις για τη δύναμη του λόγου; Κρατήστε σημειώσεις με τα συμπεράσματά σας.

4. Ο Γοργίας είναι σοφιστής. Μελετήστε την εισαγωγή του σχολικού βιβλίου (σελ. 36-37), τα σχόλια που συνοδεύουν την ενότητα 2 (σελ. 42-45) και τις πληροφορίες από το [Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού](#) σχετικά με το έργο των σοφιστών. Ποια άποψη εκφράζουν οι σοφιστές για τον λόγο; Προσπαθήστε να καταλάβετε, γιατί

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

θεωρήθηκαν καινοτόμοι για την εποχή τους. Κρατήστε σημειώσεις με τα συμπεράσματά σας.

5. Αξιοποιείτε ένα λογισμικό παρουσίασης και καταγράψτε τα συμπεράσματά σας από τις ασκήσεις 1-4. Ετοιμαστείτε να τα παρουσιάσετε στους συμμαθητές σας.

Ομάδα Γ

1. Στο αρχικό βίντεο οι λέξεις που είναι γραμμένες πάνω στο χαρτόνι εκφράζουν παράκληση, εκφράζουν δηλαδή μια λεκτική ενέργεια. Σε έναν εννοιολογικό χάρτη προσπαθήστε να παρουσιάσετε όσο το δυνατόν περισσότερες λεκτικές ενέργειες μπορείτε να σκεφτείτε. Εάν δεν γνωρίζετε κάποιο λογισμικό εννοιολογικού χάρτη μπορείτε να χρησιμοποιήσετε το [text2mindmap](#).

2. Μελετήστε τα παρακάτω αποσπάσματα από κείμενα αρχαίας ελληνικής γραμματείας που έχετε διδαχτεί. Ποιες λεκτικές ενέργειες εντοπίζετε; Με την απάντησή σας εμπλουτίστε τον εννοιολογικό χάρτη της προηγούμενης άσκησης. Προσπαθήστε, επίσης να εντοπίσετε τα στοιχεία του λόγου που βοηθούν, ώστε να εκφραστεί η αντίστοιχη λεκτική ενέργεια. Κρατήστε σημειώσεις, τις οποίες θα αξιοποιήσετε στην τελευταία άσκηση.

- Ομήρου Οδύσσεια: [ε 497-504](#), [ζ 185-224](#), [ι 582-584](#)
- Ομήρου Ιλιάδα: [Ζ 475-481](#), [Ω 726, 746](#)

3. Μελετήστε την ενότητα «[Ο λόγος δυνάστης μέγας εστίν](#)» του σχολικού βιβλίου (σελ. 42). Ποια άποψη εκφράζει ο Γοργίας για τον λόγο και πώς συνδέει αυτήν την άποψη με τον μύθο της Ελένης; Ποιες είναι οι δικές σας απόψεις για τη δύναμη του λόγου; Κρατήστε σημειώσεις με τα συμπεράσματά σας.

4. Ο Γοργίας και οι υπόλοιποι σοφιστές ανέδειξαν με το έργο τους τη δύναμη του λόγου στην ιδιωτική και τη δημόσια ζωή. Ο Ευριπίδης υπήρξε μαθητής τους και πέρασε μέσα στα κείμενά του πολλές απόψεις των δασκάλων του. Ανατρέξτε στην [Ελένη](#) που έχετε διδαχθεί και προσπαθήστε να εντοπίσετε τουλάχιστον δύο αποσπάσματα που αναδεικνύουν τη δύναμη του λόγου, όταν ο ομιλητής χρησιμοποιεί ιδιαίτερες τεχνικές. Κρατήστε σημειώσεις με τα συμπεράσματά σας.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

5. Αξιοποιείτε ένα λογισμικό παρουσίασης και καταγράψτε τα συμπεράσματά σας από τις ασκήσεις 1-4. Ετοιμαστείτε να τα παρουσιάσετε στους συμμαθητές σας.

Ομάδα Δ

1. Στο αρχικό βίντεο οι λέξεις που είναι γραμμένες πάνω στο χαρτόνι εκφράζουν παράκληση, εκφράζουν δηλαδή μια λεκτική ενέργεια. Σε έναν εννοιολογικό χάρτη προσπαθήστε να παρουσιάσετε όσο το δυνατόν περισσότερες λεκτικές ενέργειες μπορείτε να σκεφτείτε. Εάν δεν γνωρίζετε κάποιο λογισμικό εννοιολογικού χάρτη μπορείτε να χρησιμοποιήσετε το [text2mindmap](http://text2mindmap.com).

2. Μελετήστε τα παρακάτω αποσπάσματα από κείμενα αρχαίας ελληνικής γραμματείας που έχετε διδαχτεί. Ποιες λεκτικές ενέργειες εντοπίζετε; Με την απάντησή σας εμπλουτίστε τον εννοιολογικό χάρτη της προηγούμενης άσκησης. Προσπαθήστε, επίσης να εντοπίσετε τα στοιχεία του λόγου που βοηθούν, ώστε να εκφραστεί η αντίστοιχη λεκτική ενέργεια. Κρατήστε σημειώσεις, τις οποίες θα αξιοποιήσετε στην τελευταία άσκηση.

- Ομήρου Οδύσσεια: [1 585-595](#)
- Ομήρου Ιλιάδα: [1 308-429](#)
- Ευριπίδη Ελένη: [1202-1219](#)

3. Μελετήστε την ενότητα «[Ο λόγος δυνάστης μέγας εστίν](#)» του σχολικού βιβλίου (σελ. 42). Ποια άποψη εκφράζει ο Γοργίας για τον λόγο και πώς συνδέει αυτήν την άποψη με τον μύθο της Ελένης; Ποιες είναι οι δικές σας απόψεις για τη δύναμη του λόγου; Κρατήστε σημειώσεις με τα συμπεράσματά σας.

4. Στα σχόλια του σχολικού βιβλίου εντοπίζονται οι λέξεις «ρητορική» και «πειθώ». Αναζητήστε τις ερμηνείες των λέξεων στο [Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής](#) και συγκεντρώστε σχετικές πληροφορίες από τη [Ρητορική του Αριστοτέλη](#) και την [Αρχαία Ελληνική Γραμματολογία του Φάνη Κακριδή](#). Σε ποιες δραστηριότητες της σύγχρονης εποχής πιστεύετε ότι εφαρμόζονται οι αρχές της ρητορικής τέχνης;

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Αναζητήστε σχετικά παραδείγματα και κρατήστε σημειώσεις με τα συμπεράσματά σας.

5. Αξιοποιείτε ένα λογισμικό παρουσίασης και καταγράψτε τα συμπεράσματά σας από τις ασκήσεις 1-4. Ετοιμαστείτε να τα παρουσιάσετε στους συμμαθητές σας.

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Φύλλο εργασίας 2^ο (κοινό για όλες τις ομάδες)

1. Μελετήστε το αρχείο [Οι κώδικες των κόμικς](#) και συζητήστε τα χαρακτηριστικά ενός κόμικ. Εστιάστε στη χρήση του λιτού και περιεκτικού (λακωνικού) λόγου.
2. Σκεφτείτε μια σύντομη ιστορία στην οποία η εξέλιξη των γεγονότων αλλάζει μετά από τα λόγια κάποιου ήρωα. Μπορείτε να αναδείξετε τη δύναμη οποιασδήποτε από τις λεκτικές ενέργειες που αναφέρθηκαν στις προηγούμενες ασκήσεις ή να εστιάσετε σε κάποια άλλη που θα επιλέξετε ως ομάδα. Στη συνέχεια, προσπαθήστε να αναπαραστήσετε αυτή την ιστορία με τη δημιουργία ενός ψηφιακού κόμικ. Αν δεν γνωρίζετε κάποιο συγκεκριμένο εργαλείο μπορείτε να εργαστείτε με το [Toondoo](#).

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Z. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Στην πρώτη φάση του σεναρίου και ανάλογα με το διαθέσιμο χρόνο μπορούν να αξιοποιηθούν και άλλα κείμενα από διαφορετικά είδη «επίσημου» και «ιδιωτικού» λόγου, τόσο από την αρχαία ελληνική γραμματεία όσο και από τη νεότερη λογοτεχνική παραγωγή, προκειμένου να αποτυπωθεί η ποικιλομορφία του λόγου. Επίσης, μπορούν να συμπεριληφθούν κείμενα και άλλων φιλοσόφων σχετικά με τη δύναμη του λόγου, εφόσον το επίπεδο της τάξης επιτρέπει περισσότερη εμβάθυνση στο θέμα. Τέλος, σε μια άλλη εκδοχή του σεναρίου μπορούν να αξιοποιηθούν ασκήσεις από το λογισμικό που συνοδεύει το Ανθολόγιο Φιλοσοφικών Κειμένων, με στόχο να μελετήσουν οι μαθητές καλύτερα το έργο των σοφιστών.

H. ΚΡΙΤΙΚΗ

Ο βασικότερος περιορισμός που τίθεται για το συγκεκριμένο σενάριο προκύπτει από τη χρονική συγκυρία διδασκαλίας αυτής της ενότητας. Τα μαθήματα του τρίτου τριμήνου γίνονται με μεγαλύτερη πίεση, καθώς ο χρόνος τελειώνει, ενώ και οι ενδείξεις της συσσωρευμένης κούρασης των μαθητών γίνονται πιο έντονες. Από την άλλη το πέρασμα από τον μύθο της Ελένης στον στοχαστικό λόγο των φιλοσόφων αντιμετωπίζεται με αμηχανία έως δυσφορία από τους δεκαπεντάχρονους μαθητές, δεδομένου ότι οι απαιτήσεις του μαθήματος αυξάνουν πάρα πολύ. Το σενάριο, λοιπόν, κρίνεται σκόπιμο να προσαρμόζεται στις ιδιαίτερες συνθήκες κάθε τάξης, προκειμένου να κινητοποιηθούν οι μαθητές και να εξασφαλιστεί η συμμετοχή τους στις εργασίες.

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Austin, J. L. 1962. *How To Do Things With Words*. Οξφόρδη: Clarendon Press.

Foulin, J. & S. Mouchon. 2001. *Εκπαιδευτική Ψυχολογία*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Kalantzis, M. & Cope, B. 2008. *Οι Αρχές της Μάθησης Μέσω Σχεδιασμού*.
<http://neamathisi.com/learning-by-design/lbd-principles> [20/6/2014].

Lesky, A. 1988. *Ιστορία της Αρχαίας Ελληνικής Λογοτεχνίας*. Θεσσαλονίκη:
Εκδοτικός Οίκος Αδελφών Κυριακίδη.

Searle, J. 1969. *Speech Acts*. Cambridge: Cambridge University Press.

Vygotsky, L. 2008. *Γλώσσα και Σκέψη*. Αθήνα: Γνώση.

Μαρμαρίδου, Σ. Γλωσσική Πράξη (speech act) στο *Λεξικό Γλωσσολογικών όρων- Πύλη για την ελληνική γλώσσα*.

http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/glossology/show.html?id=34
[20/6/2014].

Χατζησαββίδης, Σ. & Α. Χατζησαββίδου. 2012. *Γραμματική Νέας Ελληνικής Γλώσσας Α', Β' Γ' Γυμνασίου*. Αθήνα: Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «Διόφαντος».